

Sygn. akt II Ns 1607/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR A. Z.

Protokolant: st. sekr. sąd. A. O.

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2018 roku, w Ł.

na rozprawie

sprawy z wniosku H. B. (1)

z udziałem K. M., S. H., B. Z., H. G., A. J., K. N. (1), A. H., G. B. (1), J. P., S. P., A. D. (1), W. D., J. D. (1), J. S., M. S. (1), A. D. (2), M. D., D. C., P. D., P. C., G. N., M. N., B. C., A. S. (1), M. C., M. S. (2), H. O., B. Z. (1), J. B., G. B. (2), M. B., T. D. (1), A. C., W. D.

o stwierdzenie nabycia spadku po D. D. (2)

postanawia:

1. stwierdzić, że spadek po D. D. (2), synu S. i J., zmarłym dnia 26 sierpnia 2012 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałym w Ł., na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 24 sierpnia 2012 roku, otwartego i ogłoszonego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w niniejszej sprawie w dniu 24 kwietnia 2013 roku, nabyła H. B. (2) z domu K. (córka W. i J.) w całości;

2. ustalić, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie;

3. nakazać pobrać od B. Z. (1), B. Z. (2), G. B. (2), H. O., J. B., K. M., M. B., S. H. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwoty po 54,74 zł (pięćdziesiąt cztery złote siedemdziesiąt cztery grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygnatura akt II Ns 1607/14

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 10 października 2012 roku wnioskodawczyni H. B. (1), reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniosła o stwierdzenie nabycia przez nią w całości spadku po zmarłym w dniu 26 sierpnia 2012 roku D. D. (2), na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 24 sierpnia 2012 roku. W uzasadnieniu wskazano, iż w związku ze śmiercią spadkodawcy Prokuratura Rejonowa Ł. prowadziła postępowanie przygotowawcze, w toku którego zabezpieczono w mieszkaniu spadkodawcy dokument zatytułowany jako „testament”. Z jego treści wynika powołanie wnioskodawczyni do całości spadku, z uwagi na przeznaczenie jej konkretnych przedmiotów majątkowych, wyczerpujących spadek.

(wniosek k.2-6)

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka G. B. (3), reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniosła o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy. W uzasadnieniu wskazała, iż jej synowa, B. H., zabezpieczyła

mieszkanie spadkodawcy po jego śmierci, m. in. zabierając z niego pamiątki. Między tymi rzeczami znalazła jeszcze jeden dokument zatytułowany jako „testament”, datowany również na dzień 24 sierpnia 2012 roku, z tym że w jego treści do tych samych przedmiotów majątkowych co H. B. (1), wyczerpujących wartość spadku, powołany został P. C. - wnuk wnioskodawczyni. Zdaniem uczestniczki nie można ustalić kolejności sporządzenia testamentów, a skoro ich treść wyklucza się wzajemnie, należy stwierdzić ich nieważność i orzec o nabyciu spadku na podstawie ustawy.

(odpowiedź na wniosek k.22-28)

Uczestnicy B. Z. (2), S. H. i K. M. przyłączyli się do stanowiska uczestniczki G. B. (3).

(pisma uczestników k.19, k.20, k.21)

W piśmie z dnia 9 listopada 2012 roku pełnomocnik wnioskodawczyni, wobec ujawnienia drugiego testamentu, wniósł o stwierdzenie, że spadek na podstawie obu testamentów własnoręcznych nabyli H. B. (1) oraz P. C., po $\frac{1}{2}$ części każde z nich.

(pismo pełnomocnika wnioskodawczyni k.33-38)

W piśmie nadanym w dniu 26 listopada 2012 roku uczestniczka H. G. wskazała, że chce odrzucić spadek po D. D. (2).

(pismo uczestniczki k.88)

Uczestnik J. D. (1), reprezentowany przez adwokata, przyłączył się do stanowiska pełnomocnika uczestniczki G. B. (3).

(pismo pełnomocnika uczestnika k.158-159)

Na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2013 roku uczestnik P. C. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie obu testamentów. Uczestniczki S. P., J. P., G. B. (1), oświadczyły, że wola zmarłego powinna zostać zachowana, A. D. (2) pozostawił wniosek do uznania Sądu, zaś uczestnicy A. J., A. H. (w imieniu własnym oraz jako pełnomocnik uczestnika K. N. (1)) i D. C. oświadczyły, że nie znają tej części rodziny, nie wiedzą kto ma dziedziczyć, oraz że chcą odrzucić ewentualny spadek.

(stanowiska uczestników protokół rozprawy k.218-222)

Postanowieniem z dnia 5 lipca 2013 roku Sąd zawiesił postępowanie w sprawie z uwagi na zgon uczestnika J. D. (2).

(postanowienie k.253)

Postanowieniem z dnia 5 sierpnia 2014 roku Sąd podjął zwieszony postępowanie i wezwał spadkobierców przez ogłoszenie.

(postanowienie k.337-338, dowód publikacji ogłoszenia w piśmie poczytnym na całym obszarze Państwa koperta k.375, dowód publikacji ogłoszenia w (...) k.428, dowód publikacji ogłoszenia w Sądzie k.429)

Na rozprawie w dniu 29 lipca 2015 roku pełnomocnik wnioskodawczyni i pełnomocnik uczestników H. O., B. Z. (1), J. B., M. B. i G. B. (2) podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie. Uczestnik P. C. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku na rzecz H. B. (1), a uczestniczka G. B. (1) odmówiła zajęcia stanowiska w sprawie.

(stanowiska wnioskodawczyni i uczestników protokół rozprawy k.993-994)

Postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2017 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestników postępowania T. D. (1) i A. C..

(postanowienie k.1370)

Na rozprawie w dniu 3 października 2017 roku pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o stwierdzenie, że spadek po D. D. (2) na podstawie testamentu z dnia 24 sierpnia 2012 roku nabyła w całości wnioskodawczynie H. B. (1). Podniósł, że zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że wcześniej został sporządzony testament na rzecz P. C., a następnie testament na wnioskodawczynię.

Pełnomocnik uczestników B. Z. (1), B. Z. (2), G. B. (2), H. O., J. B., K. M., M. B., S. H. potrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie. Wskazał, że nie sposób ustalić, który z testamentów został sporządzony wcześniej, a który później. W związku z tym, skoro oba testamenty pochodzą z tej samej daty, a ich treść wyklucza się wzajemnie, są one bezskuteczne.

Uczestnik P. C. przyłączył się do stanowiska pełnomocnika wnioskodawczynie. Wskazał, że wola spadkodawcy winna być uszanowana. Podkreślił, że być może spadkodawca nie wiedział, że jeden z testamentów należy zniszczyć lub odnotować na testamentach godzinę. Podkreślił, że spadkodawca jeden z testamentów pozostawił na stole w widocznym miejscu, a drugi schował i w ten sposób zasygnalizował swoją wolę.

(stanowisko pełnomocnika wnioskodawczynie k.1429, nagranie 00:09:21-00:13:20, stanowisko pełnomocnika uczestników k.1429, nagranie 00:13:20-00:16:50, stanowisko uczestnika P. C. k.1429, nagranie 00:16:50-00:20:17)

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 3 października 2017 roku Sąd ustanowił dla uczestnika T. D. (1), którego miejsce pobytu nie jest znane, kuratora w osobie pracownika tutejszego Sądu – D. B..

(postanowienie k.1430, ogłoszenie k.1454 i k.1456-1457)

Na rozprawie w dniu 13 marca 2018 roku i w dniu 9 października 2018 roku pełnomocnik wnioskodawczynie, pełnomocnik uczestników B. Z. (1), B. Z. (2), G. B. (2), H. O., J. B., K. M., M. B., S. H. oraz uczestnik P. C. podtrzymali stanowisko wyrażone na rozprawie w dniu 3 października 2017 roku.

(stanowisko wnioskodawczynie k.1480-1481, nagranie 00:10:31- 00:11:07 i 00:23:48-00:24:24, stanowisko pełnomocnika wnioskodawczynie k.1480 i k.1481, nagranie 00:05:45-00:06:18 i 00:12:01-00:19:37, k.1546 i k.1547, nagranie 00:04:32-00:07:05 i 00:13:04, stanowisko pełnomocnika uczestników k.1480 i k.1481, nagranie 00:06:18-00:06:36 i 00:19:37-00:23:48, k.1546 i k.1547, nagranie 00:04:32-00:07:05 i 00:13:04, stanowisko uczestnika P. C. k.1480 i k.1481, nagranie 00:06:36-00:07:09 i 00:11:07-00:12:01, k.1546 i k.1547, nagranie 00:04:32-00:07:05 i 00:13:04)

Postanowieniem z dnia 23 marca 2018 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania W. K. D..

(postanowienie k.1482-1483)

Pozostali uczestnicy nie zajęli stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. D. (2) zmarł w dniu 26 sierpnia 2012 roku w Ł.. H. B. (1) dowiedziała się o śmierci spadkodawcy w dniu jego zgonu.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu k.8, zapewnienie spadkowe wnioskodawczynie k.220)

Przed śmiercią spadkodawca stale zamieszkiwał w Ł., w dzielnicy G.. W chwili śmierci był bezdzietnym kawalerem. Rodzice S. D. i J. D. (3) zmarli przed nim. Spadkodawca nie miał rodzeństwa.

Przed spadkodawcą zmarli także jego dziadkowie macierzyści - T. M. i H. M..

(dowód: zapewnienie spadkowe wnioskodawczyni k.220, zapewnienie spadkowe uczestnika G. B. (2) k.835-836, zapewnienie spadkowe uczestniczki S. H. k.927-928, zapewnienie spadkowe uczestnika J. B. k.1180-1181, odpis skrócony aktu zgonu S. D. k.1378, odpis skrócony aktu zgonu J. D. (3) k.958 i k.987, odpis aktu zgonu H. M. k.955)

W chwili otwarcia spadku po D. D. (2) żyły natomiast dzieci dziadków macierzystych spadkodawcy, uczestnicy niniejszego postępowania - G. B. (3), B. Z. (2), K. M. oraz S. H..

W dniu 17 kwietnia 2015 roku S. H. złożyła oświadczenie, że przypadający jej z mocy ustawy spadek po siostrzeńcu D. D. (2) przyjmuje z dobrodziejstwem inwentarza.

(dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa S. H. k.956 i k.984, odpis skrócony aktu małżeństwa B. Z. (2) k.957 i k.986, odpis skrócony aktu urodzenia K. M. k.959 i k.985, odpis aktu zgonu G. B. (3) k.298, zapewnienie spadkowe K. M. k.564, zapewnienie spadkowe B. Z. (2) k.744-745, zapewnienie spadkowe uczestnika G. B. (2) k.835-836, oświadczenie S. H. o przyjęciu spadku k.928, zapewnienie spadkowe H. O. k.1059 v., zapewnienie spadkowe uczestnika J. B. k.1180-1181)

Uczestniczka G. B. (3) zmarła w toku postępowania, w dniu 23 września 2013 roku, a spadek po niej nabyły na podstawie ustawy jej dzieci - H. O., B. Z. (1), J. B., M. B. i G. B. (2).

(dowód: postanowienie o stwierdzenie nabycia spadku po G. B. (3) k. 299)

Śmierci spadkodawcy nie dożyli jego dziadkowie ojczyści - S. D. i A. D. (3). Pozostawili oni po sobie siedmioro dzieci: ojca spadkodawcy S. D., M. D., R. D. (1), K. O., T. D. (2), H. N. oraz I. G..

(dowód: zapewnienie spadkowe J. D. (1) k.515-515 v., odpis skrócony aktu zgonu M. D. k.1397, odpis skrócony aktu zgonu R. D. (2) k.1402, odpis aktu zgonu I. G. k.1381, odpis aktu zgonu K. O. k.1388)

M. D. zmarł przed spadkodawcą, pozostawił po sobie następujących zstępnych: uczestników M. D. i A. D. (2), a także J. D. (2) oraz J. D. (4). J. D. (2) zmarł 17 maja 2013 roku w Ł. pozostawiając żonę W. K. D. oraz dwoje dzieci: T. D. (1) i A. C.. J. D. (4) zmarł przed spadkodawcą, pozostawiając dzieci: D. C. i P. D.. Uczestnik P. D. odrzucił przypadający mu z ustawy spadek po D. D. (2). P. D. nie posiada zstępnych.

(dowód: zapewnienie spadkowe J. D. (1) k.515-515 v., odpis skrócony aktu zgonu M. D. k.1397, odpis skrócony aktu urodzenia A. D. (2) k.1398, odpis aktu zgonu J. D. (2) k. 252, odpis skrócony akt zgonu J. D. (4) k.1386, odpis skrócony aktu urodzenia P. D. k.1385, oświadczenie P. D. o odrzuceniu spadku k.221, odpis skrócony aktu małżeństwa A. C. k.1423, odpis skrócony aktu urodzenia T. D. (1) k.1424,

R. D. (2) zmarł przed spadkodawcą, miał pięcioro dzieci: uczestników A. D. (1), W. D. i J. D. (1), a także U. S. i J. D. (4), którzy nie dożyli otwarcia spadku. J. D. (4) zmarł bezpotomnie, natomiast U. S. pozostawiła po sobie dwóch synów: uczestników M. S. (1) i J. S..

(dowód: zapewnienie spadkowe J. D. (1) k.515-515 v., odpis skrócony aktu zgonu R. D. (3) k.1402, odpis skrócony aktu urodzenia A. D. (1) k.1394, odpis skrócony aktu urodzenia J. D. (5) k.1401)

K. O. zmarła przed spadkodawcą, miała trzy córki: zmarłą przed spadkodawcą A. P. oraz uczestniczki G. B. (1) i J. P.. Jediną zstępną A. P. jest uczestniczka S. P., która spadek odrzuciła i nie posiada zstępnych.

T. D. (2) zmarł bezdzietnie.

(dowód: zapewnienie spadkowe J. D. (1) k.515-515 v., odpis skrócony aktu zgonu K. O. k.1388, odpis skrócony aktu zgonu A. P. k.1376, odpis skrócony aktu małżeństwa G. B. (1) k.1392, odpis skrócony aktu małżeństwa J. P. k.1387, oświadczenie S. P. o odrzuceniu spadku k. 222)

H. N. miała dwoje dzieci: K. N. (2) oraz uczestniczkę A. J.. A. J. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku, podobnie jak wszyscy jej zstępni: córki B. C. i A. S. (1) oraz wnuki: M. C. i M. S. (2).

K. N. (2) nie dożył otwarcia spadku. Pozostawił dwoje dzieci: uczestników A. H. i K. N. (1), którzy złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku. A. H. nie pozostawiła zstępnych, zaś uczestnik K. N. (1) ma córkę G. N. i syna M. N. – w imieniu których złożono oświadczenia o odrzuceniu spadku przed notariuszem.

(dowód: zapewnienie spadkowe J. D. (1) k.515-515 v., oświadczenie A. J. o odrzuceniu spadku k.220, oświadczenie B. C. o odrzuceniu spadku k.3-3 v. załączonych akt II Ns 1934/14, oświadczenie A. S. (1) o odrzuceniu spadku k.3-3v. załączonych akt II Ns 1939/14, oświadczenie M. C. o odrzuceniu spadku k.3-4 załączonych akt II Ns 252/14, odpis skrócony aktu urodzenia M. C. k.7 załączonych akt II Ns 252/14, oświadczenie M. S. (2) o odrzuceniu spadku k.3-4 - załączonych akt II Ns 502/14, odpis skrócony aktu urodzenia M. S. (2) k.7 załączonych akt II Ns 502/14, oświadczenie A. H. o odrzuceniu spadku k. 221, oświadczenie K. N. (1) o odrzuceniu spadku k. 221, oświadczenia G. N. i M. N. o odrzuceniu spadku k.3-4 załączonych akta II Ns 1702/13, odpisy skrócone aktów urodzenia G. N. i M. N. k.7-8 załączonych akta II Ns 1702/13)

I. G. zmarła 27 lipca 1940 roku, miała tylko jedno dziecko - uczestniczkę H. G..

(dowód: zapewnienie spadkowe J. D. (1) k.515-515 v., odpis skrócony aktu zgonu H. G. k.1381, kserokopia świadectwa urodzenia k.1380)

Spadkodawca pozostawił dwa testamenty, napisane i podpisane własnoręcznie, na kartce papieru formatu A4 w kratkę. Oba dokumenty datowane są na dzień 24 sierpnia 2012 roku, czyli na 2 dni przed jego śmiercią, nie oznaczono jednak godziny ani minuty ich sporządzenia. W zakresie treści różnią się wyłącznie osobą, na rzecz której spadkodawca dokonuje rozrządzeń na wypadek śmierci. W jednym z testamentów spadkodawca oświadczył, że przekazuje mieszkanie własnościowe przy ul. (...), mieszkanie spółdzielcze własnościowe przy ul. (...) oraz samochód osobowy S. (...) o numerze rejestracyjnym (...) na rzecz wnioskodawczynie H. B. (1), w drugim zaś na rzecz wnuka wnioskodawczynie - P. C.. Oba testamenty zostały otwarte i ogłoszone na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2013 roku.

(dowód: testament na rzecz H. B. (1) k.1 załączonych akt testamentowych II Ns 1769/12, protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu na rzecz H. B. (1) k.225, testament na rzecz P. C. k.1 załączonych akt testamentowych II Ns 1769/12, protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu na rzecz P. C. k.226).

H. B. (1) i P. C. nie byli spokrewnieni ze spadkodawcą, łączyły ich jednak bardzo bliskie relacje. Wnioskodawczynie była wieloletnią przyjaciółką spadkodawcy, a wcześniej jego matki. Razem spędzali wolny czas, wyjeżdżali na wakacje, widywali się prawie codziennie, spadkodawca po pracy przychodził do niej na obiad, czasem zostawał na noc, zwierzali się sobie z problemów, opiekowali się sobą wzajemnie w razie choroby. Podobnie bliski stosunek do spadkodawcy miał P. C., który traktował go, jak przyszywanego brata. To właśnie do P. C. spadkodawca zwrócił się w ostatnich dniach przed śmiercią z prośbą, by był z nim, razem spędzili weekend, uczestnik nocował u spadkodawcy w nocy poprzedzającej samobójstwo.

(dowód: przesłuchanie wnioskodawczynie k.994-997, przesłuchanie uczestnika P. C. k. 997-999, odpis skrócony aktu małżeństwa H. B. (1) k.1215)

Spadkodawca zmarł śmiercią samobójczą, na skutek powieszenia, w godzinach porannych dnia 26 sierpnia 2012 roku. Przed śmiercią spadkodawca nie uprzedzał nikogo o sporządzonych przez siebie testamentach, temat ten nie był poruszany w rodzinie, ani wśród znajomych, w szczególności wiedzy na ten temat nie posiadały osoby uwzględnione w treści testamentów -H. B. (1) i P. C..

(dowód: zeznania świadków: B. H. k.677-678, E. M. k.678-679, przesłuchanie wnioskodawczynie k.994-997, przesłuchanie uczestnika P. C. k.997-999, przesłuchanie uczestniczki H. O. k.1059-1060, przesłuchanie uczestnika J. B. k.1181, postanowienie k.32-33 załączonych akt 2 Ds. 1432/12)

Stan psychiczny spadkodawcy nie wskazywał na zamiar popełnienia samobójstwa. Tym niemniej przed śmiercią spadkodawca był zmartwiony sytuacją w pracy. Dlatego też, z uwagi na wcześniej przeżytą własną depresję P. C. zabrał go do swojego psychiatry w dniu sporządzenia obu testamentów – w piątek 24 sierpnia 2012 roku. Spadkodawca chciał tego dnia z kimś być, dlatego P. C. przyjechał do niego na weekend. Nocował także ze spadkodawcą w mieszkaniu spadkodawcy, w nocy z soboty na niedzielę. Spadkodawca pytał uczestnika, czy ten nie chciałby mieszkania. P. C. odparł, że nie, gdyż jest w trakcie zakupu mieszkania w Z.. Rozmowa dotycząca mieszkania odbyła się nie wcześniej, niż w piątek 24 sierpnia 2012 roku. W sobotę wieczorem uczestnik wspólnie ze spadkodawcą oglądali w internecie przedmiotowe mieszkanie, a nazajutrz planowali wspólną wizytę na obiedzie u H. B. (1), u której byli też w sobotę. Spadkodawca twierdził, że ma coś ważnego do przekazania wnioskodawczyni, lecz nie wyjawiał, co dokładnie. Następnego dnia rano, po przebudzeniu się, P. C. nie zastał nikogo w mieszkaniu. Na łóżku spadkodawcy i w przedpokoju znajdowały się jedynie kartki z napisem „piwnica”. P. C. zaniepokojony zadzwonił po ojca, a następnie po Policję, która znalazła spadkodawcę martwego, powieszzonego na kablu w piwnicy. Testament na rzecz H. B. (1) został odnaleziony w toku oględzin mieszkania spadkodawcy przeprowadzonych przez Policję i zabezpieczony dla potrzeb postępowania przygotowawczego, a po jego umorzeniu wydany wnioskodawczyni. P. C., nie widział testamentu przed pójściem spać, nie dostrzegł go również zaraz po przebudzeniu. P. C. zobaczył testament spadkodawcy na rzecz wnioskodawczyni leżący na stole w salonie, gdy wrócił z piwnicy po odnalezieniu ciała spadkodawcy.

(dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni k.994-997, przesłuchanie uczestnika P. C. k.997-999, protokół oględzin mieszkania spadkodawcy k.9-11, wykaz dowodów rzeczowych/przedmiotów zabezpieczonych w toku postępowania k.12-15 załączonych akt Prokuratury Rejonowej Ł. - (...) Ds. 1432/12)

Po śmierci spadkodawcy do Ł. przyjechała B. H., żona kuzyna spadkodawcy, aby zabezpieczyć mieszkanie zmarłego i zabrać jego rzeczy osobiste, za pozwoleniem Policji. Następnie, w czasie przeglądania pamiątek, B. H. odkryła, że w książeczce do nabożeństwa znajdował się testament spisany na rzecz P. C., opatrzony datą 24 sierpnia 2012 roku.

(dowód: zeznania świadków: B. H. k.677-678, E. M. k.678-679)

Składniki majątku, co do których spadkodawca rozrządził w obu sporządzonych przez siebie testamentach, stanowią jedyne wartościowe składniki spadku po nim. W toku oględzin mieszkania spadkodawcy ujawniono także niewielkie ilości gotówki, w różnych walutach, m. in. złotych, euro, dolary, korony czeskie i piastry egipskie.

(dowód: zeznania świadków B. H. k.677-678, E. M. k.678- 679, przesłuchanie wnioskodawczyni k.994-997, przesłuchanie uczestnika P. C. k.997-999, przesłuchanie uczestniczki H. O. k.1059-1060, przesłuchanie uczestnika M. B. k.1060, przesłuchanie uczestnika J. B. k.1181, protokół oględzin mieszkania spadkodawcy k. 9-11 załączonych akt Prokuratury Rejonowej Ł. - (...) Ds. 1432/12)

Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2012 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej Ł. na podstawie art.17 § 1 pkt 1 k.p.k. umorzył postępowanie w sprawie nieumyślnego spowodowania śmierci w dniu 26 sierpnia 2012 roku w Ł. D. D. (2) wobec niepopelnienia czynu zabronionego. Postanowieniem z dnia 5 września 2012 roku zwrócono dokument zatytułowany testament osobie w nim wskazanej jako spadkobierca, czyli H. B. (1), zabezpieczony w toku owego postępowania.

(dowód: postanowienie k.32-33, k.37-38, pismo k.40, oświadczenie k.41 załączonych akt Prokuratury Rejonowej Ł. - (...) Ds. 1432/12)

Poczynione ustalenia faktyczne Sąd oparł na powołanych wyżej dowodach, w tym na dokumentach urzędowych w postaci aktów stanu cywilnego, dokumentach prywatnych - testamentach datowanych na dzień 24 sierpnia 2012 roku, których autentyczność nie była kwestionowana przez żadnego z uczestników, jak również zapewnieniach spadkowych, przesłuchaniu uczestników oraz zeznaniach świadków, które Sąd uznał za spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniające.

Ustalając powyższy stan faktyczny, Sąd nie uwzględnił dowodów z osobowych źródeł dowodowych w pozostałym zakresie, a w szczególności przesłuchania M. B., H. O., B. Z. (1) (k.1059 v.-1060) i H. G. (k.1364-1366) bowiem ich treść pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd pominął także zapewnienie spadkowe M. B. i H. G., gdyż uczestnicy nie posiadali konkretnej wiedzy dotyczącej kręgu spadkobierców D. D. (2) ani sporządzonych przez niego testamentów.

Dokonując ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, Sąd pominął złożone do akt fotografie (k.943-949), gdyż były one zbędne dla ustalenia istotnych okoliczności sprawy i merytorycznego rozstrzygnięcia.

Na rozprawie w dniu 3 października 2017 roku Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków L. Z. i A. S. (2) na okoliczność bliskich relacji przyjacielskich między wnioskodawczynią a D. D. (2) oraz pozostawania spadkodawcy w stałych kontaktach z najbliższą rodziną H. B. (1), zgłoszony w piśmie z dnia 24 czerwca 2015 roku (k.938). Albowiem, wskazane okoliczności pozostawały bez znaczenia dla merytorycznego rozstrzygnięcia, a ponadto nie były kwestionowane przez uczestników postępowania.

Na rozprawie w dniu 3 października 2017 roku Sąd pominął dowód z przesłuchania uczestników A. D. (2), D. C., P. D., M. D., A. D. (1), W. D., J. P., S. P., A. H., K. N. (1) działającego także jako przedstawiciel ustawowy małoletnich G. N. i M. N., A. S. (1) działającej także jako przedstawicielka ustawowa małoletniego M. S. (2), J. S., M. S. (1), którzy wezwani do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania w charakterze strony pod rygorem pominięcia dowodu z przesłuchania nie stawili się na rozprawie w dniu 29 lipca 2015 roku bez usprawiedliwienia.

Na rozprawie w dniu 3 października 2017 roku Sąd pominął dowód z przesłuchania uczestników A. C. i M. C., którzy wezwani do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania w charakterze strony pod rygorem pominięcia dowodu z przesłuchania nie stawili się na rozprawie w dniu 3 października 2017 roku bez usprawiedliwienia.

Na rozprawie w dniu 9 października 2018 roku Sąd pominął dowód z przesłuchania uczestniczki W. D., która wezwana do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania w charakterze strony pod rygorem pominięcia dowodu z przesłuchania nie stawiała się na rozprawie w tym dniu bez usprawiedliwienia.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni H. B. (1) wniosła o stwierdzenie nabycia przez nią w całości spadku po zmarłym w dniu 26 sierpnia 2012 roku D. D. (2), na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 24 sierpnia 2012 roku. Część uczestników, w tym P. C., S. P., J. P., G. B. (1), przyłączyła się do wniosku.

Natomiast, uczestnicy B. Z. (1), B. Z. (2), G. B. (2), H. O., J. B., K. M., M. B., S. H. oraz J. D. (1) wnosili o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy, wskazując, że nie sposób ustalić, który z dwóch testamentów spadkodawcy opatrzonych datą 24 sierpnia 2012 roku został sporządzony wcześniej, a który później. W związku z tym, skoro oba testamenty pochodzą z tej samej daty, a ich treść wyklucza się wzajemnie, są one bezskuteczne.

Stosownie do treści art. 926 § 1 k.c., powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. W świetle § 2 powołanego przepisu, dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą. Natomiast, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, dziedziczenie ustawowe co do części spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał do tej części spadkobiercy albo gdy którakolwiek z kilku osób, które powołał do całości spadku, nie chce lub nie może być spadkobiercą (§ 3 art. 926 k.c.). Przepisy kodeksu cywilnego regulujące kwestie dziedziczenia dają zatem prymat woli spadkodawcy wyrażonej w testamencie.

Testament jest czynnością prawną jednostronną, osobistą, nie skierowaną do adresata, na wypadek śmierci (mortis causa), odwołalną oraz sformalizowaną do tego stopnia, iż sporządzenie go z naruszeniem przepisów o formie testamentu, skutkuje jego bezwzględną nieważnością (art. 941 k.c., art. 944 § 2 k.c., art. 958 k.c.).

Mianem testamentu określa się także dokument zawierający oświadczenie woli testatora.

Sporządzenie testamentu wymaga dla swej ważności zachowania jednej z form testamentu przewidzianej w kodeksie cywilnym. Kodeks cywilny wprowadza dwa rodzaje formy testamentu: testamenty zwykłe i testamenty szczególne. Do testamentów zwykłych zalicza się testament holograficzny (art. 949 k.c.), testament notarialny (art. 950 k.c.) i testament allograficzny (art. 951 k.c.). Testamentami szczególnymi są testament ustny (art. 952 k.c.), testament sporządzany na polskim statku morskim lub powietrznym (art. 953 k.c.) i testament wojskowy (art. 954 k.c.).

Naruszenie przepisów o formie testamentu prowadzi do nieważności testamentu, przy czym nieważność ta ma charakter nieważności bezwzględnej.

Stosownie do przepisu art. 949 § 1 k.c., spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą. Jednakże brak daty nie pociąga za sobą nieważności testamentu własnoręcznego, jeżeli nie wywołuje wątpliwości co do zdolności spadkodawcy do sporządzenia testamentu, co do treści testamentu lub co do wzajemnego stosunku kilku testamentów (§ 2 art. 949 k.c.).

Testament holograficzny musi zostać w całości sporządzony przez testatora pismem ręcznym. Jest to warunek podstawowy powstania tego testamentu i jego ważności, który ma na celu zapewnienie autentyczności testamentu. Albowiem, sfalszowanie całego pisma jest znacznie trudniejsze niż samego podpisu. Nie czyni zatem zadość owym wymaganiom formalnym dokument sporządzony pismem maszynowym czy komputerowym, zawierający rozrządzenie spadkodawcy na wypadek śmierci i przez niego podpisany (tak również Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 2 kwietnia 1998 roku, I CKU 16/98, niepubl., Elżbieta Skowrońska-Bocian „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga czwarta. Spadki.” Warszawa 2002 rok).

Podpis pod testamentem holograficznym odgrywa bardzo istotną rolę. Ma wskazywać na wolę oraz świadomość testowania spadkodawcy i koniec rozrządzeń spadkowych wskazanych w dokumencie. Ponadto pełni rolę identyfikującą – ma ułatwić stwierdzenie, że testament pochodzi od określonej osoby. Powinien zatem zawierać imię i nazwisko, a jak wskazują niektórzy komentatorzy, także datę urodzenia spadkodawcy. Za dopuszczalne przyjmuje się także podpisanie się pseudonimem, gdy dana osoba używa go w obrocie prawnym. Podpis nie może być utrwalony inną techniką niż pismo ręczne. Nie może być napisany na maszynie lub odbity za pomocą innych narzędzi np. pieczęci. Nie stanowią podpisu inicjały ani parafa. Podpis spadkodawcy winien być umieszczony pod dokonany rozrządzeniami spadkowymi, nie może się znajdować w tekście lub na marginesie pisma (tak również Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 23 kwietnia 1960 roku, 3 Co 8/60, OSN 1961 rok, nr 1, poz. 27, Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 28 kwietnia 1973 roku, III CZP 78/72, OSNCP 1973, nr 12, poz. 207, Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 17 kwietnia 1967 roku, II PZ 22/67, Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 5 czerwca 1992 roku, III CZP 41/92, OSNCP 1992 roku, nr 9, poz. 147, Elżbieta Skowrońska-Bocian „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga czwarta. Spadki.” Warszawa 2002 rok).

Umieszczenie w testamencie holograficznym daty służy dwóm celom: ma umożliwić ustalenie, czy spadkodawca w chwili sporządzenia testamentu miał zdolność testowania oraz ustalenie kolejności następujących po sobie testamentów. Brak daty lub data nieprawdziwa w zasadzie skutkują nieważnością testamentu, chyba że zachodzą okoliczności powołane w § 2 art. 949 k.c.

W niniejszej sprawie, spadkodawca sporządził dwa testamenty własnoręczne. W jednym z testamentów D. D. (2) przeznaczył wskazane w testamencie przedmioty majątkowe H. B. (1), w drugim P. C.. Oba testamenty zostały w całości napisane przez spadkodawcę pismem ręcznym, podpisane i opatrzone tą samą datą, tj. 24 sierpnia 2012 roku. Niewątpliwie spełnione zostały zatem formalne warunki ważności obu testamentów, wynikające z art. 949 § 1 k.c.

W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku Sąd z urzędu bada ważność testamentu jedynie pod względem spełnienia wskazanych przesłanek formalnych. Żaden z uczestników nie kwestionował natomiast autentyczności

obu dokumentów, jak również zdolności spadkodawcy do świadomego i swobodnego wyrażenia swojej woli. Wobec powyższego, uznać należy oba testamenty sporządzone przez D. D. (2) za ważne.

W dalszej kolejności rozważenia wymagał charakter rozrządzeń zawartych w testamentach.

Zgodnie z art. 961 k.c., jeżeli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osobę tę poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku. Jeżeli takie rozrządzenie testamentowe zostało dokonane na rzecz kilku osób, osoby te poczytuje się w razie wątpliwości za powołane do całego spadku w częściach ułamkowych odpowiadających stosunkowi wartości przeznaczonych im przedmiotów.

Przytoczony przepis jest konsekwencją przyjęcia w prawie polskim w przypadku dziedziczenia zasady sukcesji generalnej, zgodnie z którą spadkobierca wstępuje z chwilą śmierci spadkodawcy w ogół jego praw i obowiązków majątkowych (art. 922 k.c.). Dopelnia regulację zawartą w art. 926 § 2 k.c., i nie wprowadza odmiennych od przewidzianej w nim reguły zasad dziedziczenia. Stanowi jedynie normę interpretacyjną w wypadku, gdy spadkodawca rozrządził w testamencie poszczególnymi przedmiotami majątkowymi, które wyczerpują prawie cały spadek, istnieje zaś wątpliwość co do rzeczywistej woli spadkodawcy.

Na gruncie prawa polskiego nie jest bowiem dopuszczalne dziedziczenie poszczególnych przedmiotów na podstawie testamentu, a innych na podstawie ustawy. Dziedziczenie testamentowe może dotyczyć części spadku, ale tylko części ułamkowej wyraźnie określonej w testamencie.

Poszczególne przedmioty majątkowe mogą przyspaść określonym osobom jedynie na podstawie zapisu zawartego przez spadkodawcę w testamencie. Gdy przedmioty wymienione w testamencie wyczerpują cały spadek lub prawie cały spadek, a więc stanowią dominującą część majątku spadkodawcy, osoba dla której zostały przeznaczone jest, w razie wątpliwości co do tego, jak interpretować wolę spadkodawcy poczytywana za spadkobiercę, a nie za zapisobiercę. Natomiast, jeśli przedmioty przeznaczone dla danej osoby nie wyczerpują całego spadku, do dziedziczenia powołani są spadkobiercy ustawowi, a prawa majątkowe przypisane danej osobie lub osobom stanowią jedynie przedmiot zapisu (Elżbieta Skowrońska -Bocian „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga czwarta. Spadki” Warszawa 2002 rok; Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 października 2000 roku, II CKN 505/00, niepubl.; Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 listopada 1977 roku, III CRN 291/77, OSP 1978, nr 12, poz. 224; Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 września 1975 roku, III CRN 1976, nr 9, poz. 200).

Dyrektywa interpretacyjna zawarta w zdaniu drugim art.961 k.c. ma zastosowanie - jak wynika z tego przepisu - wyłącznie w przypadku istnienia wątpliwości co do charakteru prawnych dokonanych rozrządzeń. Jeżeli rozrządzenia testatora nie budzą wątpliwości co do ich charakteru lub w drodze interpretacji testamentu charakter ten można ustalić, to wykluczone jest stosowanie tej dyrektywy. Natomiast wtedy, gdy testament może być tłumaczony zarówno jako powołanie do spadku, jak i jako uczynienie zapisu, znajduje zastosowanie dyrektywa zdania drugiego art. 961 k.c.. Ma ona bowiem na celu usunięcie wątpliwości w sytuacji, gdy spadkodawca wprowadził dokonanych rozrządzeń, ale jednocześnie nie określił jednoznacznie ich charakteru. Z kolei, w przypadku testamentu, którego tekst jest jasny i jednoznaczny, należy przyjąć, iż brzmienie testamentu odpowiada rzeczywistej woli spadkodawcy i nie wymaga specjalnej wykładni. Jeżeli z treści testamentu ustalonej zgodnie z dyrektywami wynikającymi z art. 948 k.c. wynika, że chodzi o ustanowienie zapisobiercy a nie o powołanie spadkobiercy, przepis ten nie znajduje zastosowania (tak między innymi Sąd Najwyższy - Izba Cywilna w postanowieniu z dnia 1 grudnia 2011 roku, I CSK 419/10, opubl. Legalis; Sąd Najwyższy - Izba Cywilna w postanowieniu z dnia 13 maja 2005 roku, IV CK 662/04, opubl. Legalis; Sąd Najwyższy - Izba Cywilna w postanowieniu z dnia 21 grudnia 2004 roku, I CK 319/04, opubl. Monitor Prawniczy 2008 rok, Nr 2, str. 103; Sąd Najwyższy - Izba Cywilna w postanowieniu z dnia 3 listopada 2004 roku, III CK 472/03, opubl. Legalis; Sąd Najwyższy - Izba Cywilna w postanowieniu z dnia 16 czerwca 1998 roku, I CKN 743/97, opubl. Legalis).

Kwestia, czy testament spadkodawcy zawiera powołanie spadkobiercy czy zapisobiercy wymagała rozważenia, przede wszystkim, przepisów art. 959 k.c. oraz art. 968 § 1 k.c. w celu zbadania, czy istnieje potrzeba sięgania do reguły interpretacyjnej zawartej w art. 961 k.c. W razie, bowiem, gdy tekst testamentu pozwala na jednoznaczny wniosek,

że wolą spadkodawcy było uczynienie zapisów, przepis art. 961 k.c. w ogóle nie wchodzi w rachubę, wobec braku przesłanki istnienia wątpliwości co do rzeczywistej woli spadkodawcy przewidzianej w tym przepisie.

Zgodnie z art. 959 k.c., spadkodawca może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób. Natomiast, stosownie do treści przepisu art. 968 § 1 k.c., spadkodawca może przez rozrządzenie testamentowe zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapis zwykły).

W ocenie Sądu, wolą spadkodawcy, wyrażoną w obu testamentach, było powołanie do całości spadku konkretnej osoby, odpowiednio H. B. (1) i P. C.. Zgodnie z literalną treścią obu dokumentów spadkodawca oświadczył, że „chce przekazać” tym osobom wskazane konkretnie składniki majątku - mieszkanie własnościowe przy ul. (...), mieszkanie spółdzielcze własnościowe przy ul. (...) oraz samochód osobowy marki S. (...). Oświadczenie woli tej treści może być rozumiane zarówno, jako ustanowienie zapisu na rzecz wskazanych osób, czyli zobowiązanie spadkobiercy ustawowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (vide art. 968 § 1 k.c.), jak i powołanie jej do spadku, tzn. ustanowienie jej spadkobiercą testamentowym. Tym niemniej jednak, zgodnie z dyspozycją art. 961 k.c., jeżeli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osobę tę poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku.

Jak wskazano powyżej, ta dyrektywa interpretacyjna znajduje zastosowanie, jedynie gdy pojawiają się wątpliwości co do charakteru prawnego rozrządzeń testamentowych, i tylko wtedy gdy oznaczone przedmioty wyczerpują wartość prawie całego spadku. Obie te przesłanki zostały spełnione w niniejszej sprawie. W świetle wzajemnie się uzupełniających zeznań świadków B. H. i E. M. oraz przesłuchania wnioskodawczyni i uczestnika P. C., nie budziło żadnych wątpliwości Sądu, że rzeczy wymienione w każdym z testamentów wyczerpywały w zasadzie prawie cały spadek, nie licząc drobnej ilości gotówki znalezionej w trakcie oględzin mieszkania spadkodawcy przez Policję, ujawnionej w protokole z oględzin. Jednocześnie treść oświadczenia woli spadkodawcy nie była na tyle precyzyjna, by prima facie, bez uciekania się do jego wykładni, stwierdzić, że na mocy testamentu powołuje on do dziedziczenia konkretną osobę, bądź też obciąża zapisem na jej rzecz spadkobierców ustawowych.

W tym stanie rzeczy, po ustaleniu ważności obu testamentów i zidentyfikowaniu charakteru dokonanych nimi rozrządzeń na wypadek śmierci, kluczowe znaczenie ma ustalenie wzajemnego stosunku obu oświadczeń woli. Zgodnie bowiem z art. 947 k.c., jeżeli spadkodawca sporządził nowy testament nie zaznaczając w nim, że poprzedni odwołuje, ulegają odwołaniu tylko te postanowienia poprzedniego testamentu, których nie można pogodzić z treścią nowego testamentu. Reguła ta znajduje zastosowanie w sytuacjach, gdy w testamencie późniejszym testator nie zaznaczył wyraźnie, że poprzedni testament odwołuje w całości lub części (art. 946 k.c.). Nie wątpliwie treść obu testamentów złożonych w niniejszej sprawie jest wzajemnie sprzeczna i niemożliwa do pogodzenia w jakimkolwiek zakresie, bowiem w każdym z testamentów powołano do całości spadku inną osobę. Oznacza to, że testamentem sporządzonym później spadkodawca w całości odwołał testament sporządzony wcześniej, zaś dziedziczenie może nastąpić jedynie na podstawie tego nowego, późniejszego testamentu.

Z samej treści obu dokumentów nie wynika kolejność, w jakiej sporządzone zostały testamenty, co ma fundamentalne znaczenie dla określenia podstawy dziedziczenia. Zostały one opatrzone tą samą datą, tj. 24 sierpnia 2012 roku, jednakże nie oznaczono w nich godziny i minuty sporządzenia. Z samej treści żadnego z testamentów nie wynika też, by został on sporządzony później, np. poprzez jakiegokolwiek odniesienie się do drugiego z testamentów.

Co do zasady brak możliwości ustalenia, który z testamentów jest ostatni, powoduje bezskuteczność wszystkich oświadczeń woli testatora. Jednakże, kolejność sporządzenia testamentów nie musi wynikać wprost z ich treści, lecz może być ustalana za pomocą wszelkich środków dowodowych. Jak zauważył Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 września 1971 roku (III CZP 56/71, OSNC 1972/3/47) brak tego rodzaju oznaczenia (w stanie faktycznym sprawy rozpatrywanej przez Sąd Najwyższy oznaczenia godziny i minuty sporządzenia testamentu) nie może powodować unieważnienia z tego względu wszystkich testamentów, jeżeli ich kolejność można ustalić za pomocą innych środków

dowodowych. Za jeden z tego rodzaju dowodów może być uznane oświadczenie spadkodawcy nie mające cech testamentu i nie odpowiadające formie odwołania testamentu (art. 946, art. 947 k.c.), co oczywiście należy do swobodnej oceny sądu rozpoznającego sprawę. Sąd bowiem ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

Stosowne oświadczenie spadkodawcy, usuwające wątpliwości interpretacyjne co do kolejności sporządzenia testamentów, może natomiast zostać wyrażone w dowolnej formie, przez każde zachowanie, jeżeli tylko ujawnia ono jego wolę w sposób dostateczny (vide art. 60 k.c.). W szczególności, oświadczenie takie może zostać złożone w sposób dorozumiany, przez faktyczne czynności, w powiązaniu z całokształtem okoliczności danej sprawy.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż takim prawnie doniosłym oświadczeniem spadkodawcy było położenie testamentu powołującego do spadku H. B. (1) na stole, z jednoczesnym schowaniem drugiego testamentu wśród rzeczy osobistych. Niedopuszczalne i niczym nie uprawnione byłoby bowiem twierdzenie, że takie zachowanie spadkodawcy było przypadkowe, pozbawione głębszego celu. Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych, D. D. (2) „przygotował” swoją śmierć i zaplanował konkretne działania. Tak samo jak celowo umieścił w mieszkaniu kartki z napisem „piwnica”, ażeby P. C. wiedział gdzie szukać jego ciała, tak też świadomie zostawił testament sporządzony na rzecz H. B. (1) na stole, w pobliżu którego właśnie tamtej nocy spał P. C.. Na uwagę zasługuje przy tym, iż z przesłuchania P. C. wynika, że gdy kładł się spać, testamentu nie widział. Także miejsce, w którym położony został testament, nie było przypadkowe. Spadkodawca umieścił go na samym wierzchu, na stosie dokumentów, niemalże „pod samym nosem” P. C., tak by ten na pewno go odnalazł. Tymczasem drugi testament, sporządzony przecież tego samego dnia, został przez niego schowany do książeczki do nabożeństwa, a więc wyraźnie ukryty, w nieoczywistym miejscu.

Dodatkowo należy mieć na uwadze okoliczność, iż w dniu 24 sierpnia 2012 roku, kiedy to niewątpliwie spadkodawca już planował swoją śmierć, w pierwszej kolejności zwrócił się właśnie do P. C., prosząc by ten do niego przyjechał. Tego dnia obaj odbyli rozmowę, w której spadkodawca zapytał P. C., czy ten nie potrzebował by mieszkania. Odpowiedź odmowna dostatecznie uzasadnia dalsze zachowanie spadkodawcy, który uprzednio sporządzając testament na rzecz P. C., w zaistniałej sytuacji postanowił sporządzić kolejny testament, tym razem na rzecz H. B. (1). Powyższe tłumaczy chęć pilnego spotkania z wnioskodawczynią następnego dnia i przekazania jej „czegoś ważnego”.

Tym samym, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału, przyjąć należało, że to właśnie testament na rzecz H. B. (1) jest rzeczywiście „ostatnią wolą” spadkodawcy, i że na jego mocy odwołany został jednocześnie testament na rzecz P. C..

W tym stanie rzeczy, dziedziczenie po zmarłym D. D. (2) nastąpiło na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 24 sierpnia 2012 roku, otwartego i ogłoszonego na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2013 roku, na mocy którego, przy zastosowaniu dyrektywy art. 961 k.c., do całości spadku powołana została wnioskodawczyni H. B. (1).

Jak wynika z art. 1012 k.c., spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Stosownie do art. 1015 § 1 k.c., oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże, gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (§ 2 art. 1015 k.c.).

H. B. (1) nie składała żadnego oświadczenia w przedmiocie spadku po D. D. (3). W świetle powołanych przepisów, przyjęła zatem spadek wprost przez upływ czasu.

Zasada rozliczenia kosztów postępowania prowadzonego w trybie nieprocesowym wynika z art. 520 § 1 k.p.c. Zgodnie z jego brzmieniem każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Wyjątki od tej zasady zostały ustanowione w dalszych paragrafach art.520 k.p.c., stanowiąc, iż jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników (§ 2). Zaś, paragraf 3 art.520 k.p.c. stanowi, iż jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie. W orzecznictwie i doktrynie zwraca się uwagę, iż w postępowaniu nieprocesowym nie ma „pojedyńku” dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu (por. art. 98 § 1 k.p.c.). Przeciwnie, z treści całego art.520 k.p.c. wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Dlatego ten, kto poniósł koszty sądowe lub koszty zastępstwa procesowego, nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, ale i nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika (tak Bodio Joanna, Demendecki Tomasz, Jakubecki Andrzej, Marcewicz Olimpia, Telenga Przemysław, Wójcik Mariusz P [w] Komentarz do art.520 kodeksu postępowania cywilnego, LEX/el. 2010; Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 grudnia 1999 roku, III CKN 497/98, OSNC 2000 rok, nr 6, poz. 116). Stanowisko takie uzasadnione jest niezależnością i samodzielnością udziału w tym postępowaniu każdego jego uczestnika (Budnowska Joanna, Zieliński Andrzej artykuł Palestra 1995 rok, numer 7-8, s. 58, Lex nr 11671/1).

Zasada, iż każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie oznacza, że obciążają go koszty tej czynności, której sam dokonał, jak i czynności podjętej w jego interesie, także przez sąd, na jego wniosek lub z urzędu (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 listopada 2010 roku, III CZ 47/10, LEX nr 970082). W postępowaniu nieprocesowym w zasadzie nie ma bowiem podstaw do domagania się przez uczestnika, który poniósł określone koszty, zwrotu ich od pozostałych uczestników (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2011 roku, IV CZ 101/10, LEX nr 898272).

W judykaturze i piśmiennictwie wskazuje się, że o sprzeczności interesów uczestników postępowania nieprocesowego nie świadczą odmienne stanowiska co do sposobu działu spadku, zniesienia współwłasności czy podziału majątku wspólnego, jak również odmienne stanowiska co do podstawy dziedziczenia w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku.

W przedmiotowej sprawie, wnioskodawczyni i uczestnik P. C. jako potencjalni spadkobiercy testamentowi i pozostali uczestnicy jako potencjalni spadkobiercy ustawowi, bądź ich następcy prawni, byli w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania. Zajmowali wprawdzie odmienne stanowiska co do postawy dziedziczenia, jednakże, jak podkreślono powyżej, na gruncie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie przesądza to o sprzeczności interesów, bowiem wydane w niniejszej sprawie postanowienie, stwierdzając, kto dziedziczy po D. D. (2) normuje sytuację prawną zarówno wnioskodawczyni, jak i uczestników.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu, nie zachodziły podstawy do odstąpienia od ogólnej zasady rozstrzygnięcia o kosztach postępowania nieprocesowego. Z tego względu rozstrzygnięcie w tej kwestii zapadło na podstawie przepisu art. 520 § 1 k.p.c.

Na nieuiszczone koszty sądowe złożyły się wydatki poczynione przez Skarb Państwa – Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi na poczet zwrotu kosztów stawiennictwa i utraconego zarobku świadka E. M. w łącznej kwocie 437,95 zł. Wniosek o przesłuchanie świadka E. H. (obecnie M.) został zgłoszony przez pełnomocnika uczestniczki G. B. (3). Natomiast, następcy prawni uczestniczki H. O., B. Z. (1), J. B., M. B. i G. B. (2) oraz uczestnicy B. Z. (2), S. H. i K. M., których reprezentował ten sam pełnomocnik, przyłączyli się do stanowiska G. B. (3).

Stosownie do przepisu art. 83 ust.2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepis art. 113 tej ustawy.

Zgodnie z przepisem art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Mając na uwadze powyższe, na podstawie przepisu art.83 ust.2 w związku z art.113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz w związku z art.520 § 1 k.p.c., w ocenie Sądu, nieuiszczonymi kosztami sądowymi w kwocie 437,95 zł należało obciążyć w częściach równych czyli po 54,74 zł uczestników B. Z. (1), B. Z. (2), G. B. (2), H. O., J. B., K. M., M. B., S. H., których wnioski dowodowe spowodowały ich powstanie (437,95 zł:8 =54,74 zł). Albowiem, dowód z zeznań świadka E. M. został przeprowadzony w interesie wskazanych uczestników.